

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poștă în întruțul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Orice înscris, cu plătescu pe serie sau în parte, cu litere merunte garnondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și peste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celui mai ușor prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 45.

— Sibiu, Mercuri 4/16 Juniu. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriul“

Apropiandu-ne de finea semestrului primu, precum și a triluniului Aprilie—Juniu, prin această deschidem prenumeratiune nouă și invităm la reinnoirea abonamentului pe semestrulu alu douălea și pe triluniulu Juliu—Septembre.

Condițiunile de abonamentu se pot vedea în fruntea diariului și adeva:

In întruțul monarhiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.

Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In străinătate:

Cu 5 fl. sau 11 franci pe 6 luni.

În Sibiu „Observatoriul“ costă 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, era dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se pot face mai ușor prin assemnatiuni (mandate) poștali, de a dreptulu la Redacțiune în Sibiu, Piața mica Nr. 27.

Redacțiunea.

Idea de stat a Austriei.

De Dr. Franciscu Palacky.

(Urmare.)

Viata constitutională din Austrie nu s'au nascutu și nu s'au dezvoltatu pe terenu istoric în Angli'a, prin unu procesu de dezvoltare firescu și gradat, ea n'au fostu nici eluptata de intrăg'a inteligentia că în Franci'a, ci ea au fostu altoita dintr'odata, că și o mlađitia de já crescuta, de si straina, pe deosebitele tulpine indigene. Firesce că în acelasi momentu se nasce și întrebarea, deca acea mlađitia neschimbata se și potrivește în gradin'a și în relațiunile noastre climatice, asia precum s'au dezvoltatu ea în străinătate? Deca uniform'a atât de favorita în state homogene, se potrivește și unui organismu de stat, care este compus din parti asia de heterogene? Ori ce omu cu mintea sanetosa va recunoște la momentu,

că acesta este unu lucru ce merita a fi luat în serioasă consideratiune.

Cu toate acestea vedem în fiecare di, cum întieptii barbati politici în Austrie cu preferintia germani, și în Vien'a, discuta cestiunile și trebuințele noastre interne în unu astfelu de mod, că și candu cestiunea limbiloru nici nu ar există pentru noi. Am cetitu o carte intrăga, scrisa cu multu spiritu despre condițiunile principali și firesci ale parlamentarismulu în Angli'a și Austrie, în care despre diferintia natională a poporaloru austriace nu se vorbește nici macaru cu unu singuru cuventu. Eu credu că unii lucra asia din ignorantia vedita, de ore-ce ei n'au visitatu nici-odata singuratecele țeri austriace avendu aceleasi sentimente și consciintia, că noi toti căti traim în interiorulu acestoru provincii, apartinem unii la altii și au uitatu de acea maxima care suna: „Austriacus sum, Austriaci nihil a me alienum esse puto.“ Necunoscendu astfelu din propri'a lor experientia decâtu numai o singura nationalitate în Austrie, nu se cugeta și puțin se interessedia de celelalte. Sunt inse și de aceia, cari cu intentiune nu vedu decâtu numai pe un'a se cealalta nationalitate și nega existenta celorlalte. În categori'a acestoru din urma cade d. e. și Kossuth Lajos, unulu din cei mai periculosi renegati ai slaviloru, care precum se scie, au declarat în publicu, că elu în Ungari'a nu cunoște și nu recunoște decâtu numai o singura natiune (nemzet, adeva pe magiari), și că toti ceilalti locuitori nu reprezenta decâtu numai rasse (fajzat). Din nefericire mai kossuthiadia înca până în diu'a de astadi multe mii în acelasi mod. Afara de Ungari'a mai pote află cineva multe mii de nemti, cari cu privire la relațiunea natiunei lor fatia cu celelalte popora nutrescu aceleasi idei, de si se sfiescu a le exprima cu aceasi brutalitate.

De alta parte exista unu mare numeru de prea sapienti barbati politici, alu caroru liberalismu și convicțiune constitutională nu deriva din anima și sentimentu, ci este basatu numai pe unu calculu rigidu, de orece ei toate le au invetiatu dela straini și cu preferintia dela francesi și germani. Ei nu isi potu imagina și nu potu întielege o organiza-

tiune constitutională de stat în alta forma, decâtu numai dupa siablon'a francesă și belgiana de înainte de Martiu 1848, se după modelulu pregatitu de către d-ni lor Rotteck și Welcker. Totu ce nu se mana că ou cu ou aceluor modele, lor nu li se pare a fi nici liberalu și nici constitutionalu; ei nu încetedia de a se plange și a sbiera asupra reacțiunei, până candu în catechismulu lor liberalu mai lipsesce chiaru și numai unu punctu de asupra lui i. Si de orece în acea siablonă preferita, cestiunea limbiloru nu si-au aflatu locu, asia ei nu voiescu se audia despre densa nici în constituțiunea austriacă; de aceea ei o ignoredia pe cătu numai potu, se o nega cu totul și continua a filosofă stralucitu în stilulu la Rotteck-Welcker, uitandu cu totul că pentru întieptiunea lor la noi le lipsesce adesea terenulu în care se incolțesca, se înflorësca și se se coca graulu lor. Toti aceia cari voru se scape de dificultatile limbice prin tacere se ignorare, se mana forte multu cu întiept'a pasere struti, care în întieptiunea sa crede, că a scapatu de orice pericolu, deca isi inchide ochii că se nu ilu vedea.

O alta considerare reclama întrebarea: deca este imposibilu că poporale austriace cu ocașiunea intalnirilor lor se vorbeșca în limb'a sa materna și se se întielega și deca nu se pote ore delatură acestu inconvenientu în altu modu, decâtu numai prin ofensatoarea privilegiare a unuia pe contulu tuturoru celorlalte? Este ore într'adeveru nenessariu că ele în dietele lor generale se discute asupra tuturoru trebuințelor multiple ale vietiei publice și private și a vorbi acolo precum se dice, de omni re scibili et quibusdam aliis? N'ar fi ore consultu a separă obiectele agendei lor și afacerile comune, fara care unitatea imperiului este imposibilă și cari prin urmare trebuie se fia decise din partea vointiei generale, se fia despartite de acele obiecte, care n'au lipsa și nici n'ar suferi pote o decisiune uniformă și comună? Pentru acele afaceri fara indoiala de mare importantia, dara nu prea numeroșe, s'ar află o modalitate de a fi tractate, care n'ar ofensă sensibilitatea singurateceloru popora, candu aceste s'ar convinge, că dreptulu lor naturalu este pe deplinu recunoscutu

Foisor'a „Observatoriului“.

Episodă din vieta episcopului Joann Popu de Lemeni.

(Urmare.)

Între acelea împregiurari amette romanii cređindu că executa nu sciu ce capu de opera a unor mari barbati de stat, se apucara erasi totu numai de mic'a natiune sasasca, facendu'i onore pe care cu toate frumosele calitati ale ei, n'au meritatu niciodata din partea romanilor în tota vieta sa de șapte secole. Întielegem aci nou'a petitiune asternuta dietei din 1842, titulata:

„Rugamintea celor doi episcopi romanesi, a celui greco-unitu Ioanu Lemeni de Eadem, și a celui greco-neunitu Vasilie Mog'a. Asternuta dietei dela 1842 în caus'a romanilor locuitori pe pamentulu craiescu numitu și sasescu.“

Acea petitiune se dete erasi la o comisiune parlamentara; sasii fusera întrebati din nou; episcopulu Lemeni că membru alu dietei satură mai în toate dilele câte 10—12 deputati si regalisti, era alte-ori întindea mese pentru câte 50—100 de insi; totu elu se folosea de ocașiuni spre a urgita și accelera pertractarea, până ce mai pe urma perdiendu'si patientia, către capetulu dietei într'unu discursu mustră aspru pe membrii comisiunei, că-ci au tandalitu aprupe unu an nefacendu nimic cu acea petitiune. Lemeni inse nu sciușe în acele momente, că pe candu presedintele aceleiasi comisiuni dietale ceruse și luase dela episcopulu Vasilie 5000 (cinci mii) florini mon. conv. „împrumutu“, totu pe atunci i-se facuse și dela cass'a universitatiei sasesci unu „împrumutu“ de 5000 fl., precum acestu lucru a esitu apoi la lumina din compturile publicate la Brasiovu cu unu anu mai tardiu în „Siebenbürger Wochenblatt.“

Petitiunea aceasta a trei'a fusese compusa de unu membru magiaru alu dietei L. Gáll, unu istoricu, și remunerata de Lemeni cu 200 fl. m. c. Auctorulu a

combatutu forte bine despotismulu patriciatulu sasescu; dara si sasii au avutu dreptate candu l'au provocatu, că în calitatea sa de unu istoricu se combata și despotismulu aristocratiei unguresci, și apoi se puna ambele operate între doue oglinđi, că pe doue femei sbărcite, care voru se si ascunda betranetiile prin „dresuri“ de diverse color. Las' că curtea imperială a îmbraciatu totudeana pe sasi și iau aparatu că pe cei mai iubiti fii sufletesci și trupesci, dara apoi nu sasii aveau în mana puterea țerei și mai puțin a monarhiei, nu ei dispuneau de armata și de finantiile imperiului; ce e mai multu inse, că chiaru cătiva dintre magiari, cu comitele Josifu Kemény în frunte au saritu în ajutorulu sasiloru cu pena și cu graulu, și famili'a intrăga a baroniloru Josika, că eminenti barbati de stat, aparau pe sasi. Bine vedeau aristocratii, că daca va fi se cada privilegiile sasesci garantate de ei cu juraminte numeroșe, urmédia neaparatu, că peste puțin se dispara și ale lor, cum iobagi'a, scutirea de impozite, de înrolare la oste, deschiderea concurrentiei pentru barbati din toate clasele societatiei la funcțiuni publice, privilegiile religiöse și o suta altele. Acesta petitiune a fostu combatuta de J. K. Schuller.* Se afla tradusa și publicata romanesce la Brasiovu. Critic'a lui Schuller fu scarmnata de Ioanu Maiorescu în Pôia pentru minte etc. și de subscribulu.

Asia dara episcopii romanesi din Transilvani'a nici cu acesta a trei'a petitiune natională dela 1834 încoce, n'au castigatu nimic; aceia inse carii credu că pe la 1842 aru fi sciatu se stôrca unu rezultat favorabilu pentru romani, se cutedia a ridică pêt'a și a arunca spre umbrele lor. În cătu pentru episcopulu Lemeni, elu prin acelu procesu politicu intentatu natiunei sasesci, a potentiatu că se dicem asia, ur'a vechia a patriciatulu asup'a lui; era urmarea imediata fu, că în procesulu celu mare ridicatu asupra episcopulu de catra cătiva professori, sibiianii luara indatu pe acestia sub

* Beleuchtung der Klageschrift der walachischen Bischöfe in 1844. Hermannstadt.

protectiunea lor, dandu-le de aparatoriu pe dn. Konrad Schmidt, care trecea pe atunci de celu mai bunu avocat, care apoi le recomandă caus'a în Vien'a la celu mai bunu agentu de curte avocatulu Franciscu Konrad, ginere alu patricianulu dr. Plecker, candidatulu si de comite sasescu, era de aci incolo curgeau totu dela Sibiu cele mai negre informatiuni, nu numai asupra episcopulu Lemeni, ci și asupra altoru romani de ôresi care valore asia, în cătu de ex. comitele Josifu Kemény, care era forte bine vedutu la curtea imperială, dedatu a spune omului verde în fatia ceea ce simtia, cu ocașiunea adunarei generale scientifice tînute în Augustu 1847 la Cincu-mare, după o conversatiune mai lungă la cina, dise lui G. Baritiu în presentia lui Ant. Kurz, Ioanu Götts și J. C. Schuller: „Die Walachen sind bei Hofe nie schlechter angeschrieben gewesen, als grade in der Gegenwart.“ (Conversatiunea curgea în limb'a germană.) Era candu a venitu vorb'a la turburările din Blasiu, adaoșe acelasu barbatu de stat: Nicht die Person, sondern die bishöfliche Würde und das Ansehen eines Bischofs stehen im Spiele, und das müssten ihr euch gut merken. Die Person lässt man in der ätussersten Noth fallen, die Würde aber nie.“ Dara căti dintre noi întielegeam înainte cu 36 de ani maxime de stat, precum era și acesta, și diu nu sciu căti le întielegem chiaru astadi!

Întreacele processulu susu atinsu, forte abundante în consecențele sale rele și bune, nu ne este permis a lu tractă numai în passant, ci elu trebuie se fia studiatu și scrisu pe temeiulu unui numeru considerabilu de documente și acte oficiali autentice, cu pena cătu se pote de obiectiva și nu în modu ușorulu, superficialu, după tradițiuni culesse până și din gur'a unor femei ticalose, care abia sciu se citesca pe Alexandria și pe Arghiru, adeva precum facura unii romani; inse nici asia precum se afla acelu procesu descrisu la dn. Eugenu de Friedenfels,* îngrecatu de ura inver-

* A se vedé biografi'a titulata: Joseph Bedeus von Scharberg Beiträge zur Zeitgeschichte Siebenbürgens

si aplicatu in totu loculu pâna unde nu trece marginile posibilului. (Va urmâ.)

Cestiunile agrarie ale Transilvaniei in diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Trei dile au tinutu asta-data desbaterile parlamentarie in diet'a Ungariei asupra proiectului de lege, relativu la inportantele cestiuni agrarie de natura feudalistica din Transilvani'a; dara sunt treidieci si trei de ani, de candu se facura de repetite-ori aceleasi incercari, atatu prin dietele aristocratice pâna in 1848, câtu si dupa aceea prin regimulu absolutistic. Ii voru da de capeteiu celu puçinu acum in diet'a Ungariei? Noi nu credemu. Gros'a nesciintia a relatiunilor transilvane data pe façia si cu acêsta ocaziune de câtra cei mai multi deputati din Ungari'a, tendentiele comunistiche, manifestate din partea câtoruva deputati secui aristocrati, voru fi dora in stare se deschida si ochii celor mai indolenti locuitori ai acestei tieri.

S'a observatu inse cu adeverata dorere de sufletu, câ multime de ômeni nici pâna astadi nu cunosc starea lucrului, de aceea nici spiritulu desbaterilor parlamentarie din 5. 7 si 8 nu'lu petrundu intru nimicu. S'au aruncatu sorti chiaru asupra camesiei loru; ei inse nu vedu, nu audu nimicu. Necum poporulu tieranu, dara parte mare dintre carturari inca totu nu cunosc de ce este vorb'a, si s'a intemplat mai de curendu lucru aprôpe de necredutu, câ se dai si preste unii advocati ardeleni, caroru nu le pasa de cestiunile urbaniali, nici preste totu de cele agrarie ale tieri loru, din care cauza nu s'au interessatu nici de conferentiele jurisconsultilor. Altii érași esplica tôte cestiunile agrarie pe dosu.

S'au adeveritu, ce o dreptu, si cu acêsta ocaziune, câ cestiunile agrarie in nici-o tiéra din Europ'a nu sunt asia de incurcate, câ in Transilvani'a; dara acêsta inpregiurare nu escusa intru nimicu nici nesciintia si nici lenea nôstra. Proiectulu de lege agraria asia precum se votà elu in camer'a deputatilor Ungariei si nu precum ilu redactase ministeriulu, noi nicidecum nu'lu tinemu asia de periculosu, câ se nu póta scapa cineva de cârligele si „chichitiele“ lui; va fi inse vai de toti aceia, cari nu'lu voru studia indata dupace se va sanctiona si publica. Depende nespuse de multu dela aplicarea ori-carei legi, éra dela acêsta lege agraria depende existenti'a mai multoru mii de familii, securitatea averei immobile in cantitate si calitate de multe milioane.

Intre grelele imputari ce se facu romanilor ardeleni este cea de antaia, câ ei nu voru se audia de comassatiuni. Reu aru face romanii, daca ei s'aru oppune la o mesura recunoscuta de forte buna in tóta Europ'a, in tôte casurile in care ea s'a executatu cu dreptate. Prosti aru mai fi romanii, daca nu aru cunôsce nepretiutele folôse pe care le trage orice economu, daca pôte avé tóta mosii'a sa intr'unu singuru complexu, sau daca configuratiunea si chiaru calitatea terenului nu sufere comassare absoluta, incai se o aiba in doue, multu patru bucati, dara nu in patru dieci nici in patru sute. In tieri muntôse, precum este si a nôstra, in capu se'si stea si totu nu voru scôte la cale

siunata contra episcopulu Ioanu Lemeni, carui 'i denéga ori-ce demnitate omenéscă; si érași nici asia precum ni'lu presenta dn. Alexiu Jakab,*) ale carui simpatii câtra acelasi episcopu ilu rapescu pâna a'lu adorâ mai câ pe unu santu. Episcopulu Ioanu Lemeni n'au fostu nici demonu reu cumu'i place d-lui Friedenfels, nici angeru ungurescu, precum ilu face dn. Jakab, ci a fostu si elu omu câ toti ômenii, cu virtuti si cu defecte omenesci, la care inse virtutiele au trasu multu mai greu in cumpana; éra la defectele lui se pôte aplicâ cunoscut'a sententia, câ si la multi alti ômeni de rangu inaltu: Principes non soli peccant, si speramu câ avendu viatia, vomu pune si acêsta afirmatiune a nôstra in evidentiâ deplina. indata cene voru mai veni la mana inca numai vreo trei documente care ne lipsescu, éra de nu ne voru veni, monografi'a acelu processu totu se pôte scrie si trebue se ésa cu ori-ce pretiu, mai virtosu dupace acum ilu vedemu publicatu de câtra unu sasu si de câtra unu magiaru, in sensu diametralu opusu, din care nici unulu nu respecta adeverulu.

(Va urmâ.)

von Eugen von Friedenfels. Erster Th. 1783—1847. Zweiter Theil 1848—1858. Wien 1876 et 1877. Anume despre Blasiu, Lemeni, processu etc. Part. I. paginele 193 apoi dela 403—410 si P. II in siese locuri.

*) A szabadságharcunk történetéhez Vissza emlékezésék 1848—1849 Irta Jakab Elek Budapest 1880 indata in primii fasciclii.

comassatiuni câ la siesuri. Ungurenii din puste, steppele si desertele tieri loru, n'au nici-o idea despre natur'a tieri nôstre; de alta parte multi deputati transilvani le-au inpuiatu urechile cu minciuni, precum le-a si dis'o verde in publicu unii dintre colegii loru (Bokros, Pulszky s. a.) Din acestea cause câtiva oratori batura campii, in locu de a vorbi la cestiune.

Nu de comassatiune, ci de sil'a ce se face si de modulu executarei sunt ingrijati romanii. Ôre inse numai romanii? Nu va trece multu, pâna candu se va convinge gubernu si tóta lumea, câ la comassari, segregari, proportionari, si ce mai sciu câte nomenclaturi feudalistice si comunistiche, nu atatu poporulu romanescu, câtu mai virtosu celu magiaro-secuiescu transilvanu va face resistenti'a cea mai obstinata, si se dea D-dieu câ predicerele deputatilor Georgie Papp si Pulszky se nu se adeveréscă; dara nu este asia vechiu casulu, unde secui unei comune au omoritu pe toti gendarmii imperatesci chiamati la executarea comassarei, éra membrii comisiunei au scapatu cu viétia numai câ prin urechile acului. Firesce câ apoi s'au si inplutu temnitiele dela Gherl'a.

Ce vi se pare, câ in tinuturile locuite de romani s'au executatu de câtiva ani incôce mai multe comassatiuni, éra intre secui nici-unica. Gâciti pentru-ce nu? Dara ce se mai amblati gâcindu: intrebatu in confidentia pe proprietarii din partea secuiesca a Transilvaniei, câ se ve spuna ei, câ le a fostu frica de secui. S'au intemplat executiuni militare si contra unor comune romanesce, provocate inse mai multu numai din ura nationala. (Va urmâ.)

Urmatôri'a analiza a proiectului de lege venindu-ne dela unu vechiu juristu practic, curmamu aci consideratiunile nôstre si facemu locu acesteia.

Telegramulu din „Telegrafulu romanu“ enumerâ momentele cele mai insemnate din legea urbaniala primita in camer'a deputatilor din B.-Pest'a, si se dice câ: „memorandulu juristiloru romani“ a folositu forte multu si a insuflatu respectu.

De si n'amu castigatu totu ce s'a cerutu in „memorandu“, s'au castigatu inse „unele“ de mare valóre, si anume:

1. Spesele segregarei le voru purta singuru fostii domni de pamentu.
2. Sententiele se voru potea apella si in stadiulu admissibilitatei, in tôte 3 instantiele, candu dupa proiectulu ministeriale era se fia marginite numai la doue instantie.
3. Pricepetorii*) nu se voru alege prin organele administrative, ci prin partide.
4. Enclavele numai prin pamentu se potu rescumpara; éra pe unde se afla case pe ele, nici decatu.
5. Principiulu inquisitoriu, de si s'a primitu, dar apararei s'au asigurat si garantatu totu ce era de lipsa.

Acestu resultatu intre inprejurarele de fatia, se pôte numi cu totu dreptulu favoritoriu, câ-ci o marturisimu, ne temeamu, câ se va primi proiectulu ministrului, asia precum s'a substernutu camerei. — Si daca dnii juristi romani nu se puneau cu totu adinsulu pe lucru, negresitu câ s'ar fi si primitu.

Noi la rôndu nostru, multiamimu in numele poporulu, toturoru d-loru juristi, cari au conlucratu la conferenti'a juristiloru romani; d-loru jurisconsulti din Clusiu si d-lui Dr. Ratiu, cari au fostu de mai inainte insarcinati cu compunerea unui proiectu de memorandum; d-lui Josifu Sterca Siolutiu, care celu dintaiu, a sulevatu ide'a convocarei unei conferentie a juristiloru romani, publicandu mai multi articli in „Observatoriulu“, si conlucrandu si in conferentia, cu iubire de adeveru si de poporu, precum si in cunoscentia de cauza.

In fine d-loru deputati dietali, si cu deosebire d-lui deputatu P. Cosma, care cu cunoscutulu seu zelu a aparatu in camera caus'a poporulu romanu. Onóre d-loru sale.

Speramu se audimu câtu mai curendu, câ dnii juristi romani, se voru constitui intr'o „societate juridica“, dela care asteptamu multu bine.

O visita la Ludovicu Kossuth.

Domnulu Emilu Ábrányi au visitatu intr'una din dilele trecute pe L. Kossuth in Baraccone si publica in diariulu „Egyetértés“ unu raportu

*) Barbatu de specialitate, economu de professiune. Red.

mai lungu despre visit'a sa, din care punemu si noi subt ochii cetitoriloru nostrii urmatôrele passage mai interessante:

Ii facui observarea, câ primulu volumu alu scrieriloru sale au produsu in Ungari'a o sensatiune forte mare.

Se uitâ lungu la mine si zimbi.

— Mai pôte inca face ceva in Ungari'a sensatiune?

— Spiritulu d-tale fara indoiala!

Elu protestâ cu o fatia trista in contra acestei afirmari. In decursulu conversatiunei an remasu suprinsu de pessimismulu cu care Kossuth judeca despre situatiunea Ungariei. Cu câtu imi damu silintia se aparu mai cu energia viitoriulu nostru, cu atatu Kossuth ilu negâ mai multu. „Prea tardiu, prea tardiu!“ éra refrenulu mai fiacarei frase ce esprima.

— Este ôre prea tardiu câ potemu trai câ o natiune independenta in Europ'a? Candu inpregiurari voru face pe Ungari'a cu totulu independenta, nu va potea ea ôre atuncea trai câ de esemplu Romani'a, Serbi'a si Bulgari'a.

— Se pôte. Dea D-dieu. Natiunile au o viatia lunga. Dara nu uitâ, câ Romani'a este o tiéra ce are o poporatiune homogena. Ea nu este amenintata prin decadenti'a interna, câ Ungari'a. Ce ati facutu pentru câ in Ungari'a se se intarésca spiritulu nationalu?

I-am adusu câ esemplu capital'a, i-am spusu câ in Bud'a-Pest'a magiarisarea progressédia pe face di.

— D-ta afirmi câ Bud'a-Pest'a se magiarisédia. Bine, eu acceptediu acêsta afirmare problematica. Dicu problematica cu privire la informatiunile mele ce spunu contrariulu. Ei bine, d-vôstra magiarisati pe nemti. Dara eu nu m'am temutu nici-odata de nemti. Ei sunt cosmopoliti. Némtilu se incováia asia precum io dictédia interessele. Si apoi este o ginte brava. Stimediu pe nemtii din comitatulu Scepusu. Dara en spune'mi, câti serbi si romani sciti se magiarisati?

Ce insemnate pôte avea acêsta in fati'a acelei fapte, câ in comitatulu Huniadórei s'au romanisatu 40.000 familii magiare? (Acêsta este o patenta falsificare a adeverulu din partea siovinistiloru magiari. Tocmai contrariulu este adeveratu, ceea ce o pôte constatâ ori-cine la fati'a locului. Red. „Obs.“) Si apoi mai departe. Pe Campia esistau 140 de posessori curatu magiari; astadi numerulu loru au scadiutu la 40. (Acêsta este adeveratu, dara caus'a inpuçinarii loru nu sunt romanii, ci luculu, coruptiunea moravuriloru si banii inprumutati dela usurarii israeliti. Red.) Clusiu trece câ cetate magiara, cu tôte acestea acolo fiacare intielege limb'a romanéscă. (Dara pe care se o intieléga? nu cumva pe cea turcéscă, séu cea chineséscă? Red.)

Afara de acestea in Ungari'a s'au comissu atâtea neglîgentie, in câtu sunt aplecatu a pierde ori-ce sperantia de regenerare. S'au neglesu restabilirea confederatiunei danubiane. (Ceea ce au fostu si va remanea pururea o utopia. Vedi primulu volumu din scrierile lui Kossuth din 1848. Red.) Eu in totudeauna am intielesu prin acêsta numai alianti'a esterna a statelor mici si libere. (Firesce câ numai cea esterna, cu scopu câ ele se scótia castanele fripte gat'a din foculu revolutiunei, pentru câ apoi se le aratati pumnulu si coltii. Red.) Acuma me temu câ acêsta confederatiune cu greu se va potea realisâ. Bulgari'a, Serbi'a si Muntenegrulu au de a multiamí Russei emanciparea loru. Si chiaru in casulu candu poterea Tiarului va fi nimicita in Russi'a, Ungari'a totusi nu va profitâ nemic'a, ba din contra, situatiunea ei va deveni si mai critica. O Russia liberala va aduce adeverat'a libertate slavica pentru satelittii sei mai mici.

I-am amintitu despre Germani'a câ contra-balantia a curentulu slavicu.

Kossuth are puçina incredere in Germani'a. Trecu apoi in revista statele europene si ajunse la resultatu de a predice unu mare resbelu european, acarui urmare va fi si decadenti'a totala si sigura a Austriei. Adaose inse, câ Ungari'a si dupa aceea va mai potea trai in positiunea sa izolata. Despre Angli'a dise: „N'am potutu nici-odata capacitâ pe barbatii de statu ai Angliei, câ ei n'au lipsa de Austri'a. Din nefericire pentru ei, Austri'a a devenitu o idea fixa incurabila.“

Venindu érași vorb'a, déca intr'unu casu de o puternica actiune poporulu magiaru si anume, déca junimea va fi in stare se desvólte energi'a din 1848 Kossuth faci o miscare negativa cu capulu si dise:

— Se pôte câ ei aru scrie câteva poesii entusiasmate si o cêta de tineri si-aru espune pieptu-

rile lor loviturilor de glorie, — dar natiunea? Natiunea aru privi cu nepasare la propria ei nimicire.

Din Bucovina.

(Urmare.)

Dar mirare, căci cu cât am înaintat în libertate, cu atât am mers îndreptat cu dreptatea în privința bisericii noastre, a școlilor noastre și a naționalității (strigari din toate partile: Asia este!) Lovitură cea mai dărunică și neîndurată, prin care a fost isbită chiar în peptu mamă noastră biserică, i-au venit dela „ministeriul celu mai liberalu“ (strigari: dreptu este!)

Ceea ce a fost crăciunul de către toate guvernele trecute ale absolutismului, ministeriul din urmă a aflat de cuvântul a oborî și-a restornat, — fără privire la cuvântul imperatesc dela luarea Bucovinei, de a păzi „Status quo“, drepturile țării (strigari de: bravo!) și anume drepturile bisericesci; — fără privire la alte rescripte imperatesci de asemenea legi vechi și noue; în sfârșit fără privire la constituțiune, prin o simplă octoară, s'a atacat de către guvernul din urmă însăși proprietatea, totă averea miscătoare și nemiscătoare a bisericii noastre. Ministrul răspunzătoriu a disu prin rezoluțiunea prea înaltă și adaosul ei, din Decembrie 1869, „că fondulu gr. or. alu Bucovinei — n'ar fi alu bisericii noastre, ci alu guvernului!“ (Strigari sgomotose: nu vomu îngaduți nici odată!) și pentru această se se administra pururea numai de către guvernul până acuma; dar nu numai în folosul confesiunii, alu carei'a este — după cum arată chiaru numirea sa de „fondu gr. or. din Bucovina“ — ci după cum se vedese prin o stilizare foarte fină, după placul guvernului, pentru tot și pentru toate (strigari din toate partile: noi nu vomu pentru toate confesiunile și poporale celelalte, anume pentru școlile lor (strigari: averea se remaie a bisericii! strainii n'au parte!), deși noi nu avem parte la fondurile confessionale ale conlocuitorilor nostri nici la alu catolicilor, nici la alu protestanților, armenilor, israelitilor, lipovenilor și mai departe, și noi nici nu am cerut-o această niciodată.

Episcopulu, arhiepiscopulu Bucovinei, se nu se alăga că din vechime, după canoanele bisericii și datinele acestei țări, de către fi bisericii (strigari: ba se se alăga!), ci se fia denumit de ocarmuire că diregatorii cei de rendu (strigari sgomotose: nu se pôte!)

Er' cătu despre congressulu bisericesc, apoi adaoge d-lu ministru de culte de atunci, pe lângă rezoluțiunea cea prea înaltă, cam îngaimat, că este adevărat, că această nu se pôte opri, că după constituțiunea din Decembrie 1867, biserică noastră are totu dreptulu de a avea congressulu seu bisericesc. Dar cu toate acestea, ar mai trebui încă unele și altele de luat în bagare de sâma și de cumpanit; ar trebui adevărat de lamurit unele întrebări și îndoiele, intru câtu s'ar potrivit congressulu cu canoanele, cu istoria bisericească și cu trebuințele Bucovinei. Și răspunzându-se din partea consistoriului érași și érași la toate aceste întrebări și îndoiele, ministeriulu va judecă și va urmă mai departe; se întielege totu cu aceeași întieptiune, dreptate și bunăvoință pentru biserică noastră (strigari: se ne feréscă Dumnezeu!), de nu ar fi apus elu mai înainte.

De ar fi se se urmedie totu în chipulu acesta și mai departe, se ne sugrume — prin forme birocratice fără numeru și fără de capetu — dreptulu constituționalu celu neîndoit alu bisericii noastre — atunci nu scimu (strigari: vai de capulu nostru!) ori de voru ajunge macaru stranepotii nostri înființarea organului reprezentativu alu bisericii — congressulu bisericesc (aplause.)

Cumcă tēm'a această n'au fostu fără temei, cumcă lumea întreaga au trebuit se créda, că ministeriulu caditu ne-a portatu numai cu vorbe, se pôte între altele lesne întielege și dintr'aceea, că în locul înființării autonomiei bisericesci, elu a înființat chiaru în ór'a cea din urmă a victiurii sale, în contra protestarilor celor mai energice și de multe ori repetite ale prea s. S. arhiepiscopulu și a scaunului bisericesc alu Bucovinei, precum și ale mirenilor, în țiera o diregatorie nouă, mare și întinsa preste totă Bucovina, „Asia numit'a administratiune a mosiiloru fondului religionariu gr. or. din Bucovina“ (strigari sgomotose: nu ne învoim! în contra voinței noastre!)

Acăsta este starea de fată a trebilor noastre bisericesci. Acăsta este lucrarea sistemului politicu din urmă pentru țier'a și biserică noastră.

În zadaru au ridicatu în senatulu imperialu dela Vien'a deputatii bucovineni glasulu lor în

fati'a guvernului și a lumii în contra neîndreptății nemărginite a bisericii. (Bravo! bravo!)

În timpurile trecute éra proselitismulu, care rodea biserică; astăzi este acestu nou soiu de politică, care sub numele ademenitoriu de „constituțională“ o surpă și mai cu temei (strigari sgomotose de bravo! Asia este!)

Sistemulu de mai înainte venă sufletele noastre; sistemulu de astăzi introdusu prin ministeriulu „parlamentariu“ lasă, „liberalu“ fiindu, sufletele în pace, — mulțumindu-se numai cu averea bisericii noastre (aplause frenetice și îndelungate), oprindu-i totu odată toate mijlocele legiuite de aparare, prin traganarea și amenarea neconținută a autonomiei, și anume prin neîncuviințarea congressului bisericesc, care este mijlocu adevăratu „constituționalu“, dar și celu mai puternicu între toate.

Dar nimic nu va fi în stare a ne ucide dragostea și credința către biserică parinților nostri (strigari sgomotose de: nici odată, bravo!) — pe câtu ne îndemna și sant'a noastră îndatorire și sentimentulu de dreptate alu cugetelor noastre, celu infruntat și calcatu în picioare de contrarii nostri, precum și moscenirea cea drăpă a stramosilor nostri (strigari sgomotose: bravo!), a martirilor ctitori și daruitori ai bisericii, și numai pușin onoarea țării, precum toate privirile religioase și patriotice, — de a o apăra cu atătu mai cu multa căldură, statornicia și barbatia, cu câtu este mai mare strimbatatea și primesdi'a, de cari este ea amenințată (strigari sgomotose: bravo!) pentru că se nu pierdemu prin pretinsii „liberali“ ceea ce au scapatu de turci și tătari (strigari sgomotose: Asia este, bravo!) Pentru că biserică este la noi totu, este poporul întregu dreptu-credinciosu, starea bisericii este pentru noi o cauză de viață sau de moarte; dela ea aterna mântuirea, cultură, înaintarea, fericirea poporului și totu viitoriulu lui (strigari: dreptu este!)

Dar până cându nu se va ridică pētr'a de momentu de pe pieptulu ei, până ce nu i-se va dá dreptulu celu chieziuitu de autonomie, ea nu se pôte destepă la acea viață binecuvântată (strigari sgomotose: Asia este, bravo!)

(Va urmă.)

Romani'a și Bulgari'a.

Éta circular'a pe care guvernulu romanu a adresat-o reprezentanților sei în streinatate, în privința proiectului de lege de naturalizațiune prezentatu de guvernulu din Sofi'a adunării naționale bulgare:

Domnule,

V'amu comunicatu printr'o telegramă, că guvernulu din Sofi'a a prelucratu și a publicatu unu proiectu de lege asupra naturalizării strainilor în Bulgari'a, că este hotărît se lu supuie desbaterilor de urgență din adunarea națională, și că unele parti din acestu proiectu privescu mai cu deosebire pe acei locuitori din Dobrogea, Serbi'a, Rumeli'a Orientală și din Asia numitul imperiu otomanu, cari sunt de naționalitate bulgară.

Și fiindcă această cestiune este de o mare însemnătate, apoi credu de trebuință se completedu chiaru astăzi relațiunile ce v'amu datu prin telegramă.

După comunicările ce am primitu până în momentulu de fată din Sofi'a, éta care este resumatulu stipulațiilor relative la acordarea de drepturi strainilor în Bulgari'a: 1. O ședere de cinci ani în țiera, le acordă numai calitatea de supuși. 2. O nouă ședere de cinci ani, le permite a'și exercită drepturile politice.

Totusi articolulu 3 face o excepțiune dela aceste reguli generale și hotărăsc: Voru fi considerati că cetățieni bulgari, fără vreo alta condițiune de câtu prezentandu certificatul unei comune bulgare, că au locuitu întrens'a, certificatu care va trebui se fia prezentatu după trei luni dela publicarea legii de fată, totii fostii supuși otomani de naționalitate bulgară, cari sunt nascuti în Rumeli'a, sau în provinciile turcesci, sau în partile acelea din Bulgari'a, care au fostu anecșate la Romani'a și Serbi'a și cari si-au stabilitu locuința lor pe teritoriulu bulgaru mai înainte de publicarea legii de fată.

De asemenea voru fi cetățieni bulgari, fără alte condițiuni de câtu cele sus-citate, locuitorii de naționalitate bulgară, cari se afla în provinciile anecșate la Romani'a și Serbi'a și, nefiindu hotărîti a remanea acolo voru emigră în Bulgari'a în terminu de doi ani din ziua publicării legii de fată.

Acestu articolu, în totalitatea sa, comite trei greșeli principale: Nega adevărulu istoricu; calca toate prescripțiunile cele mai obișnuite din dreptulu internaționalu, și este contrariu tractatului dela Berlin, căci elu întesce, că printr'o mesură maștră, care nu este tocmai grea de priceputu, se readuca și se prelungiască printre diferitele elemente din peninsula balcanică, turburarea pe care acelu tractatu s'a sfârșiatu s'o molcomesca.

A desemnă Dobrogi'a că o provincie bulgară anecșată la Romani'a, este a negă adevărulu istoricu. Dobrogi'a a fostu pe rendu tartara, romana, otomana, dar niciodată bulgară. Ea fū luată în secolulu alu 13-lea și cu nisea fruntării multu mai întinse de câtu cele actuale de către principii romani dela nisea triburi tartare. Principii romani au fostu aceia, dela cari au smuls'o Sultani'a începutulu secolului alu 15-lea. În fine de Turci'a a despartit'o Europ'a cându, după resbelulu din 1877-78,

ordonă cedarea ei Romani'e. Guvernulu princiaru, printr'o circulară dela.... adresată reprezentanților sei în străinatate, s'a vedutu nevoitu se și ridice vocea sa contra afirmariloru greșite și a trebuit se arate în lăntuirea înpregiuniloru, pretensiunile istorice și succesele militare ce i-au adusu Dobrogi'a. Reinnoiescu astăzi aceste protestari spre a arată nulitatea terei, care sustine că Dobrogi'a aru fi unu petecu de țiera ruptu din Bulgari'a. Singur'a analogia care esista încă de currendu și care a esistat vreodată între Bulgari'a și Dobrogi'a, a fostu calitatea lor comună de a fi provincii otomane. Ambele au ruptu aceste legături spre a merge la destinațiunile opuse. Un'a s'a reintorsu la unu statu, carui'a i-a aparținutu dejă alta-data și este fericită că pôte se se înpartășesca de esistenți'a lui independentă și prosperă; cealalta, cu ajutorulu unoru sacrificii în care Romani'a a avutu o parte largă, a fostu transformată în principatu autonomu, căci a fostu considerată în stare de a dobandi drepturile de autonomie, precum și de a îndeplini obligațiunile acestei autonomii și de a cumpani responsabilitatea ce ea aduce cu sine.

Între aceste obligațiuni ale unui principatu, care este în specialu o creare a dreptului internaționalu, figurédia în prim'a linia respectarea regulor prescise de dreptulu internaționalu. Citatul articolulu 3 se prezintă că o calcare strigătoare a acestoru prescripțiuni.

Ce conține ore acelu articolu provenitu nu din inițiativă privată a unui deputatu esaltatu, ci din propria inițiativă a cabinetului din Sofi'a? Elu anunțată, că o simplă schimbare de domiciliu și unu certificatu liberatu de o autoritate satésca din Bulgari'a, sunt de ajunsu spre a transformă unu supusu romanu din Dobrogi'a într'unu cetățienu bulgaru. Acăsta inșe nu este totulu; proiectulu nu se marginesce în a créa unu regimu excepționalu pentru individi cari s'au stabilitu dejă în Bulgari'a. Elu se acată și de viitori; elu prevede emigratiunea, o incuragiadă. Elu dispune că, orice supusu romanu din Dobrogi'a, care este de naționalitate bulgară și care, în terminu de doi ani dela publicarea legii a emigratu în Bulgari'a și a dobanditu unu certificatu comunulu bulgaru, este ipso facto, fără vreo alta formalitate, cetățienu bulgaru. În care timpuri, în care țieră a potutu se resulte naturalizarea cetățieniloru straini de simplulu faptu, că s'au supusu îndemnulului de a'și schimbă locul șederii? Nu este nici o vorbă despre situațiunea sa fată cu statulu pe care lu parascesce. Plătitu-si-a elu contribuțiunile, îndeplinitu-si-a elu datoriile sale militare? N'a comis elu vreo crimă? Este elu în regula cu trecutul? Îi este de ajunsu ore, spre a se lapedă de totu, se puie o distanță numai de câteva mile între vechi'a și nou'a sa locuință? Căci acelu emigratu care a pasitu de abia preste fruntării bulgare, a devenitu cetățienu bulgaru și prin urmăre scapă de orice urmărire.

Cabinetulu din Sofi'a a adresatu guvernulu princiaru cererea, se negociedie unu arangiamentu pentru liberarea fugariloru de sub drapelu. Primirea ce a avutu această propunere, a facutu se se spere într'o întielegere, și formă, până la unu punctu ore-care, bas'a unui arangiamentu momentanu.

Se admitemu că actulu relativu la fugării de sub drapelu aru fi fostu încheiatu și legea asupra naturalizării votată, cum aru pôte se esiste amendouă aceste acte unul lângă altulu? Guvernulu bulgaru fidelu obligațiiloru luate, ar predă elu că desertori pe acele persoane, carora tocmai desertarea le-a adusu cu sine dreptulu de cetățienu bulgaru?

Ce trebuie se mai dicemu încă despre deosebirea ce face proiectulu de lege între supușii straini de orice provenință și supușii straini de pe teritoriile specialu adnotate? Trebuie ore, că vecinatatea se fia admisa și stabilită în dreptulu internaționalu, că o calitate naturalizării?

Cum se pôte ore esplică deosebirea ce voiesce se faca proiectulu de lege între supușii romani de pe malulu stângu și cei de pe malulu dreptu alu Dunare? Esistă-voru două categorii de supuși romani numai din punctulu de vedere și în interesulu naturalizațiunii bulgare?

Acă este tocmai punctulu, unde cestiunea dobandesce o îndoita înportanță, și tocmai din acestu punctu de vedere se pôte inpută cu dreptu cuvântu proiectului de lege, că formulédia o contradicțiune fată cu tractatulu dela Berlin. Căci observațiunile care privescu pe supușii romani, potu fi aplicate de asemenea asupra supusiloru otomani și serbi și asupra rumeliotiloru, adevăratu aproape întregu peninsule balcanice.

Pentru a vorbi numai de supușii romani, vomu dice că articolulu 3 desparte în două clase pe aceia cari sunt de naționalitate bulgară: Déca locuiescu pe malulu stângu alu Dunarei, ei sunt straini, întocmai că spaniolii sau englesii. Ei nu voru fi admisi la cetățieni'a bulgară, de câtu numai în urmă unei îndoite șederi progressive, din care fia-ce periódă este fixată la cinci ani. Déca locuiescu pe malulu dreptu, déca sunt din Dobrogea, atunci situațiunea lor este cu totulu alt'a. Ei sunt aproape cetățieni bulgari; și spre a deveni de totu, nu au trebuință de câtu a îndeplini nise condițiuni, ce potu fi efectuate asioru și repede. Voru perde capacitatea lor de a deveni cetățieni bulgari, numai aceia cari, după unu terminu de doi ani din ziua publicării legii, nu voru fi parasitu Dobrogea — o parte din Bulgari'a anecșată la Romani'a — și nu se voru fi stabilitu în Asia numitul principatu bulgaru.

(Va urmă.)

Correspondenție particulare ale „Observatoriului“.

— Fagarasiu, 30 Maiu 1880. (Adunarea municipală I și II ședinti'a continuare și fine.) După-ce amu perduțu scumpulu tempu de 1/2 di cu cetire ordinatiuniloru ministeriali și notele diferitelorur jurisdicțiuni, amu ajunsu la unu obiectu mai întie-

ressantu, adeca alegerea unui medicu si a unui pretore pentru cerculu Branului.

Dupa o scurta consultare comisiunea candidatoru se întorce in adunare si candidéza la postulu de protomedicu pre toti concurentii 5 la numeru, între care si medici romani: Stefanu Popu dela Naseudu si Neagoi din Brasiovu; alu 3-lea medicu romanu, Dumitreanu din Pest'a, nu s'a primitu între candidati, că-ci in sensulu legii i lipsia praes'a de 2 ani.

La postul de medicu cercuale s'a candidatu chirurgulu Szabo, la postul de pretore, vice-notarii: Turcea si Turcu.

Lupt'a pentru alegerea de protomedicu a fostu extraordinara, că-ci pre candu romanii cu cari in urm'a unui pactu au tñutu si o parte din unguri, — cu mai multe septemani înainte de alege pregatiseră tôte că se scôta din urna pre Stefanu Popu, — partid'a armeno-jidano-sasésca, — care dá unu mare contingentu de membrii in comisiunea municipale, asemenea lucruse cu multa energia si cu nervus rerum pentru candidatuloru protofiscalu onorariu arménulu Daniel.

Romanii in comisiunea municipale, de si au o majoritate absoluta de 10 membrii, totusi nu erau nici decum siguri de rezultatu, că-ci absentasera multi si se scia pozitivu, că s'au inpartitu bani între alegatori si se promisese mai multi pentru casulu de reusire.

Trebuie se recunoscemu in interessulu adeverului, că de susu nu s'a facutu nici o presiune in interessulu vre-unui candidatu, dupa cum se intemplantu aci la alte alegeri.

Au votatu dupa catalogu 112 membrii, dintre cari 68 pentru Stefanu Popu si 44 pentru Daniel; asia Stefanu Popu fu alesu cu majoritate de 24 voturi. — Au votatu pentru candidatuloru nostru romanu, 12 unguri, contra nôstra toti jidanii, armenii si sasii, precum si urmatorii membri romani: capitanulu c. r. in pens. Poparadu si parochulu Moise Guseila Negrea din Posiort'a, parochulu Josifu Oprisiu din Ucea inf. tieranii G. Serbu si Palcu Bogdanu din Arpasiulu inf., tieranulu George Morariu din Vadu, si Vasilie Popu din Veneti'a inf.

Indignatiunea toturoru romanilor — cari mai conserva ceva simtiu nationalu in anim'a lor, — nu eră mica pentru purtarea susu numitoru, alu caroru motivu — de a pasi in contra interessulu comunu alu romanilor din acestu comitatu — in o cestiune pre câtu delicata, pre atâtu si de inportanta, se condanna elu pe sinesi. Chiaru si romanii s'au scandalitu de acea portare a lor.

Au nu sciu acesti domni, nu vedu starea sanitara deplorabila in comitatu, in urm'a beuturilor nesanatose si puturose ale jidanilor? Au nu întielegu ei, pentru ce jidanii si-au pusu carulu in pietrii a nu scôte de medicu unu fiu adeveratu alu poporulu nostru? Trebuie se fia cineva orbitu cu totulu si fără simtiu a nu vedea acestea, si totusi au datu man'a cu jidanii si cu inamicii poporulu!!

De medicu cercuale fu alesu Szabo, éra de pretore Joanu Turcea.

In siedinti'a a II-a primulu obiectu a fostu referad'a comisiunei alese in prim'a siedintia, relative la scaderile aflate la scaunulu orfanalu.

Comisiunea arata in raportulu ei, că in timpulu scurtu de care a potutu dispune, nu i-a fostu posibilu a cercetá cu deameruntulu tôte, inse atâta pôte constatá, că la acordarea inprumutelu nu s'a observatu legea, relative la asecurarea capitaleloru, la care comitele supremu adaoge, că si dinsulu a constatatu cu ocaziunea scontrarii asemenea scaderi si abusuri. Presiedintele scaunulu orfanale dice in raportulu seu espresso, cumcá fiscalulu Benedek de candu a fostu alesu — din processele primite nici unulu n'a terminatu, si interesele sunt restante pre câte 3—4 ani, si cere că se se ia mesurile necesare in acésta privintia.

Comitele supremu convingënduse că asia nu mai pôte merge, provóca adunarea, că se decida introducerea cercetarii disciplinare contra intregulu personalu dela scaunulu orfanale, că-ci la din contra, elu va face aretarea la ministeriu si va cere introducerea cercetarii disciplinare din oficiu.

Dupa deslusiri si escusari date din partea celoru interessati, adunarea decide alegerea unei comisiuni cercetátore in persónele DI. adv. J. Romanu, vicariu Micu si Kosi, care pâna la adunarea venítore se duca cercetarea la fine si se-o substérna adunarii.

Observu, cumcá adunarea municipale in siedinti'a din primavér'a anulu 1879 au fostu interdisu fiscalulu a mai potea primi capitale si interesse orfanali dela partide; apoi acea decisiune s'a si publicatu in tôte comunele; cu tôte acestea s'a latitu faim'a, că acestu interdictu nu s'a observatu si pare că comitele supremu au aflatu incassari speciali, de care nu sunt puține. Coresp.

Sciri diverse.

— (O visita de recunoscintia.) Luni in 14 l. c. pe la 12³/₄ ore p. m. unu numeru cá la vreo 10 barbati ai inteligintiei romane din Sibiu, urmandu invitarei facute din laudabil'a initiativa a Ilustrit. sale d-lui Nic. Popea archimandritu si vicariu metropolitanu, se indreptara spre locuinti'a d-lui advocatu Parteniu Cosma, deputatu dietale alu cerculu electorale din Beiusiu, cu scopu de a ilu felicitá si a-i multiamí pentru zelulu, patriotismulu si devotamentulu seu, demnu de tóta recunoscintia, cu care au aparatu in diet'a din B.-Pest'a, cu ocaziunea desbateri asupra legi agrarie, drep-turile de esistencia si mosi'a stramosiésca a romanilor din Transilvani'a.

Cei veniti au fostu salutati si primiti cu deosebita afabilitate de către d-n'a Mari'a

Cosma, gentil'a socia a d. deputatu. Ilustritatea sa d. archimandritu si vicariu metropolitanu, in calitate de conducătoru alu celoru ce ilu insociau, in termini alesi si caldurosi bine-ventá, felicitá si esprimá recunoscintia acelor'a d-lui deputatu P. Cosma pentru meritele, pe care si le-au castigatu in lupt'a parlamentara avuta intru apararea drep-turiloru natiunei romane in genere si in specialu, ale romaniloru din marele principatu alu Transilvaniei.

Adencu misicatu de acésta ovatiune spontanea, d. advocatu si deputatu P. Cosma multumí celoru presenti in termini câtu se pôte de caldurosi pentru atentiunea aretata fatia de densulu si totuodata facú unu scurtu, dar prea interesantu resumatu, despre modulu cum au decursu desbaterile asupra legi agrarie in diet'a unгурésca.

Cu acestea visit'a se terminá si cei veniti se departara între cordiale stringeri de mana si viue strigari de „se traiésca!“ dela locuinti'a bravului si multu zelosulu deputatu alu Beiusiului, pe care D-dieu se'lu tina la multi fericiti ani! Se traiésca!

— (Convocare.) Onorat'a inteligintia romana din Sibiu este rogata a se intruní Mercuri. 16/4 l. c. la 6 ore in localulu „Asociatiunei“ spre a primí raportulu generalu alu Comitetulu centralu pentru ajutorarea daunatiloru prin exundari.

Comitetulu.

— (Morbulu de ochi egipténu.) Acestu morbu contagiosu grassédia de cătuva timpu in modu epidemicu aici in localitate. Elu a fostu, precum se dice, inportatu prin unu elevu dela scól'a de cadeti, venitu aicea din Olmütz. Incuibanduse morbulu in scól'a de cadeti, acésta au fostu inchisa. In Sambet'a trecuta, totu din caus'a acestui morbu, s'au inchisu si cursulu prelegeriloru dela institutul teologicu si pedagogicu „Andreianu“ congedianduse toti frecventantii. O scire ce inca nu s'a confirmatu sustíne, că simptomele acestui morbu de ochi s'aru fi ivitu si la unii scolari din gimnasiulu sasescu de aici.

De va merge totu asia, apoi este de temutu, că acestu morbu se va latí si prin atelierurile industriare, profesioniste si tipografice, precum si in sínu lu familieru. Este deci fôrte de recomandantu a se luá tôte mesurile necesare pentru incetarea acestei epidemie de ochi, care in casuri grave aduce cu sine pierderea vediuului.

— (Advocatu nou.) D-lu Augustinu Popu de curendu depunendu censur'a advocatiale in Muresiu-Osiorheiu cu bunu successu, si-a deschisu cancelari'a sa advocatiale in Lapusiulu-ungurescu.

— (Hymen.) In 7 l. c. d. advocatu Aureliu Petrovici din Nadlacu (Nagylak) s'au logoditu cu d-siór'a Livi'a Bogdanu din Sf. Nicolaulu-mare. La multi fericiti ani!

— (Accidentu pe Muresiu.) Intr'una din dominecele trecute mai multi feciori si fete de lângă Orasci'a trecura Muresiulu pentru cá se mérga la jocu in comun'a invecinata Bobálna. Dupa ce si-au petrecutu acolo bine, candu eră se se reintórca nu voira se se folosésca de podulu ambulantu, ci se suira intr'o luntre. Muresiulu din caus'a ploiloru eră mare, éra luntrea incarcata cu 11 persóne, dintre care 7 fetiori si 4 fete. Neastemperanduse si sarindu prin luntre, acésta s'au cumpanitu si cadiura toti in apa. Au scapatu 5 insi, éra pe 6 iau dusu apele Muresiului fără că se li se fi mai datu de urma.

Moral'a este că cu foculu si cu ap'a se nu te joci, că o patiesci.

— (Unsprediece victime ale fulgerulu.) In apropiare de Nagy-Füred comuna din vecinatatea Gyöngyösiulu din comitatulu Heves, in 29 Maiu pe la amiadi au fostu vreme tare. O plóia torentiala inundá intréga acea regiune, éra fulgerele si trasnetele dese cadeau si despicau nuorii in intervale numai de câteva secunde. Cinci-spre-diece ómeni din Nagy-Füred ocupati cu lucrulu campulu se refugiaru intr'o coliba din apropiare si se ghiemuiru unulu lângă altulu in acelu spatiu îngustu. Fără de veste fulgerulu trasní in coperisiulu de paia alu colibe, ilu aprinse si ucise la momentu doui barbati, éra pe ceilalti 'i paralisá asia, in câtu pentru totu restulu vietiei lor voru remanea schiloditi.

— (Masine agricole.) Déca ini permittu in ajunulu apropiatei període a treieratulu a atrage atentiunea colegiloru mai economi asupra celoru mai bune masine de treieratu, credu a-le face prin acésta numai unu bunu serviciu. Acestea sunt masinele de treieratu ale fabrici de masine agricole Umrath & Comp. in Prag'a. De si aceste masine in urm'a marei desfaceri a acestei solide fabrici sunt dejá destulu de bine cunoscutu, totusi se va adá câte unu economu, care cetindu acésta notitia va reflectá si asupra masineloru de treieratu Umrath si ini va fi recunoscătoru dupa cumperarea lor. Cu ocaziunea expozitiunei recente din

Prag'a la care au concursu câteva sute de diferite masine de treieratu, masinele Umrath au fostu de nou premiatu cá cele mai bune, dandulise premiulu celu mai mare si adeca diplom'a de recunoscintia si marea medalia de aur. De órece s'au facutu prob'a cu tôte masinele de treieratu ale firmei Umrath, asia am avutu ocaziune a euóscu si alte masine ale acestei firme, afara de cele ce se afla in posesiunea mea si nu esitediu a recunósce, că incependu dela masin'a de treieratu cu mân'a, pâna in susu la masinele de 4 si 6 poteri de cai cu celu mai completu aparatu de curatitu sunt din cele mai escelente, ce se ofera pe piati'a masineloru agricole.

Fôrte escelente suut si masinele de treieratu stabile si mobile cu scuturatori de paia si sita de 2 si 4 poteri de cai séu boi. Este de notatu că masinele firmei Umrath suut fôrte solide si totusi cu pretiuri ieftine. Aceeasi potu afirmá si despre norile venturetóre si despre masinele de taiatu nutretiu ale numitei firme. Unu economu.

Pretiuurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la

11 Juniu st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitr	fl. 8.20—9.20
Grâu, amestecat	1 „	„ 6.70—7.70
Secara	1 „	„ 5.20—5.60
Papusiou	1 „	„ 4.60—5.—
Ordiu	1 „	„ 4.60—5.—
Ovesu	1 „	„ 3.60—4.—
Cartofi	1 „	„ 2.40—2.60
Mazare	1 „	„ 7.—8.—
Linte	1 „	„ 12.—13.—
Fasole	1 „	„ 7.—8.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 37.—40.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 28.—29.—
Carne de vita	1 „	„ 44.—46
Oua 10 de		—20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 12 Juniu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur	110.15	110.—
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	—	84.50
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	102.10	102.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	88.80	89.—
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	127.80	127.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	94.75	93.—
Obligatiuni ung. cu clausula de sortire	—	94.50
Obligatiuni urbariale temesiane	93.75	93.75
Obligatiuni urb. temesiane cu clausula de sortire	—	94.—
Obligatiuni urbariale transilvane	94.—	94.—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	95.—	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimiei de vinu	93.—	93.—
Datorie de statu austriaca in chartie	74.—	73.90
Datorie de statu in argintu	74.15	74.10
Rent'a de aur austriaca	89.85	89.90
Sorti de statu dela 1860	132.—	132.—
Actiuni de banca austro-ung.	833.—	832.—
Actiuni de banca de creditu ung.	281.50	281.—
Actiuni de creditu aust.	267.75	267.—
Sorti ungueresci cu premii	—	114.—
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.53	5.52
Napoleonorulu	9.34	9.33
100 marce nemtiesci	57.70	57.70

• Cura pentru érna. •

Wilhelm's THE'A CURATITORE DE SANGE

antiartritica si antireumatica

a lui (1) 11 25

Franciscu Wilhelm,

farmacistu in Neunkirchen (Austria de jos),

a fostu folosita in fôrte multe casuri cu rezultatele cele mai bune, ceea ce se probédia prin mii de scrisori de recunoscintia, in contra sioldinei, a reumatismulu, a raneloru deschise, in contra reiloru invecitate si permanente, a raneloru care puroiéza neincetatu, ale bubeloru pe piele, remase din morburu socuale, bubeloru de pe corpu si din fatia, peteloru, bubeloru siphilitice, inflaturoru de ficatu si splina, dureriloru hemoroidale, galbinare, suferintiloru intensive a nerviloru, a muschiloru si a dureriloru la incheiaturu, greutatiloru de stomacu si de venturi, incuieriloru, ale adului, polutiuniloru, impotentiei la barbati si pótele albe la femei, morburiloru scrofulóse, infaturi ale ghinduleloru si in contra altoru suferintie. Atestatele la cerere se tramitu gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretiu de 1 fl., pentru timbru si pachetare se socotescu 10 cr. Pentru de a se apará de falsificate, se se caute cunoscutele marce brevetate si legalisate in mai multe state.

Se afla de vendiare in Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

• Cura pentru primavara. •

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la W. Kraft in Sibiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiuulu eleg. legatu 8 fl., bros. 6 fl. v. a.

Pe câtu va mai ajunge inca marginitul numeru de esemplare din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“ cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, éra cei cari voiescu a'lu avea incadrat, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(18) 7—12

librariu — editoru in Graz.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu. Tipariulu lui W. Kraft.